Цана асобнага нумару 15 гр.

Przesyłka opłacona ryczałtem.

№ 85 (136). Вільня, Субота 19 Лістападу 1927 г. Год III

СЯЛЯНСКАЯ НІВА

Няхай жыве Беларускі Народ!

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:
ВІЛЬНЯ, ЗАВАЛЬНАЯ 6. (Wilno, Zawalna 6.).
Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да 3 гадзіны апрача сьвята.
Рэдактар прыймае ад 12 да 2 гадз.

Зямля Сялянству бяз выкупу!

Падпіска:
на адзін месяц — 1 зал., на 3 месяцы — 2 зал., на 6 месяцау 4 зал., на год — 8 зал.
Для заграніцы удвая даражэй.
Аплата надрукаванага залежыць ад рэдакцыі.
ВЫХОДЗЕ Ў СЕРАДУ І СУБОТУ.

ОРГАН БЕЛАРУСКАГА СЯЛЯНСКАГА САЮЗУ.

Доля вязьняў.

Няма мусіць горшай долі за долю беларускіх вязьняў! Адбываньне кары за кратамі сырых, цёмных, панурых сьцен зьяўляецца аднэй з найгоршых пакут для чалавека. Шмат людзей пасьля адбыцьця гэтай кары ўпадае ў фізычную або духовую хваробу, шмат людзей зусім не варочаецца да жыцьця: паміраe ў вастрозе з прычыны няперанясеньня арганізмам суровых і вельмі часта негігіенічных варункаў вастрожнага жыцьця, або дзякуючы вечнай кары. Жудасны абраз!

Гэтая жудаснасьць яшчэ больш праяўляецца адносна вязьняў Беларусаў.

Па ўсім сьвеце, ува ўсіх дзяржавах, як у буржуазных, так і пралетарскіх ёсьць вастрогі, якія запоўнены людзьмі. Але народы, што маюць свае дзяржавы, пры адбываньні на'т вастрожнай кары маюць лепшыя варункі чымся вязьні з народнасьці, якая ня мае свайго дзяржаўнага арганізму. Цяжкі лёс вязьняў, вельмі часта, знаходзе спагаду сярод лепшых груп свайго грамадзянства, якія дамагаюцца ад улады палепшаньня варункаў адбываньня кары. Улада волей-ня-волей прымушана лепш даглядаць вязьняў і заводзіць новыя парадкі ў вастрогах. Але, калі вязьні належаць да паняволенай народнасьці, то грамадзянства пануючае нацыі пераважна не зварочвае ўвагі на такіх вязьняў і затым доля іх залежыць выключна ад добрай ці благой волі ўлады. Мы, Беларусы, якраз зьяўляемся ў такіх абставінах. На абшарах чатырох нашых ваяводзтваў: Віленскага, Наваградзкага, Беластоцкага і Палескага, ува ўсіх урадах ваяводзкіх, павятовых і часткава валасных засядаюць урадоўцы полскае нацыі, а ўва ўсіх вастрогах у Вільні, Наваградку, Беластоку, Горадні, Вялейцы, Слоніме і інш. і на'т у Вронках (на польскай зямлі) сядзяць вязьні пераважна палітычныя па нацыянальнасьці Беларусы. Ужо гэтае параўнаньне гавора аб цяжкой долі нашых вязьняў. Калі польскія вязьні могуць разьлічаць на дапамогу ў іх цяжкім лёсе з боку польскага грамадзянства, дык мы на гэта ня можам разлічаць, бо польскае грамадзянства не разумее жудаснай долі беларускага вастрожніка. Толькі лепшыя сыны іншых народаў маглі заступіцца за вязьняў у Польшчы. Яшчэ ўсім вязьням памятна адозва да ўсяго культурнага сьвету францускіх прафэсараў, вучоных і палітыкаў у справе палажэньня вязьняў у польскіх вастрогах. Пасьля гэтай адозвы мусела быць арганізавана соймавая камісія для кантролю, з мэтай высьвятленьня палажэньня вязьняў. Так ці іначай гэтая камісія працавала, з тымі ці іншымі мэтамі яна была арганізавана, але факт астаецца фактам, што пасьля тэй францускай адозвы, варункі жыцьця для вязьняў шмат былі палепшаны, але не даходзяць да роўні культурных краёў.

Вось дзеля гэтага, маючы на ўвазе, што польскае грамадзянства не паклапоціцца аб долі беларускіх вязьняў, беларускае грамадзянства павінна само натужыць усе магчымыя свае сілы, каб прыйсьці на дапамогу сваім вязьням. З кожнай воласьці, з кожнай вёскі і мястэчка і на'т амаль што ня з кожнай хаты знаходзіцца нешта ў вастрозе абвінавачаны за „палітычныя справы“. Дзеля гэтага зусім нам павінна быць дорага доля нашых вязьняў. Усе мы павінны прысьці на дапамогу сваім братом, сёстрам, мужом і сыном, каб аблягчыць іх жудасны лёс за кратамі вастрогу. Каб гэтая дапамога была лепш арганізавана і магла прынесьці важкія рэзультаты, нам патрэбны свой „Беларускі Патранат“. На колькі нам ведама, яшчэ ў 1926 годзе, летам знайшліся лепшыя змагары, якія ўлажылі статут такога патранату і падалі яго ў міністэрства на зацьверджаньне. Дагэтуль у гэтай справе нічога ня чутно. Трэба закладчыкам усіліць свае дамаганьні аб зацьверджаньні статуту „Беларускага Патранату“. Але пакуль такі патранат будзе заложаны, трэба нам усім падумаць ужо аб помачы вязьням. Ужо і калядныя святы не загарамі, дык кожны, хто чым можа, паклапаціцеся памагчы беларускаму вазьню. Матэр'яльная, на'т і невялічкая помач вязьням зьяўляецца для іх вельмі цэннай ня толькі фізычна, як падтрыманьне арганізму, але і духова, як падтрыманьне іх нэрвовага стану і настрою. Ахвяры для вязьняў можна пасылаць у рэдакцыі беларускіх часопісяў для перадачы вязьням.

Дык у добры час, грамадзяне, памажыце беларускім вязьням!

ВОКАМ ПА СЬВЕЦЕ.

VII.

Перад тым, як ісьці ў сьвет шырокі, толькі на адну часінку, мусім спыніцца, яшчэ раз, над югаславянска-францускім дагаворам, ці праўдзівей, над водгукамі яго.

Як і трэба было чакаць, першаю, каго ўстрывожыў дагавор, была Італія, бо проці яе ён і быў скіраваны.

Мы ўжо пісалі, што Італія, сучасная мусалінаўская Італія, у сваім фашыстоўскім захапленьні зьяўляе нейкую пагрозу для балканскіх дзяржаваў і для Францыі, кіруючы свае ўплывы на Балканы і Паўночную Афрыку, абшарамі якое, пераважна, уладе Францыя.
Ясна, што ўсякі саюз суседзяў проці Італіі паралiжуе яе дзейнасьць і з-за гэтага ёй вельмі ня мілыя, дык Італія таксама не трацячы гонару, шукае сабе прыяцеляў. У мэтах гэтага, як пішуць газэты, Італія мае замацаваць саюз з Вэнгрыяй і стварыць прыяцельскі дагавор з Баўгарыяй.

З прычыны гэтага трэба адзначыць, што, як Вэнгрыя так і Баўгарыя знаходзяцца ў дрэнных адносінах з Югаславіяй, а дзеля гэтага здавалася-б, што яны ахвотна прыступяць да саюзу з Італіяй, аднак-жа да гэтага ня дойдзе, бо, наагул, на сьвятовай арэне ў палітычных справах Францыя мае значнейшыя ўплывы і вялікшы аўтарытэт за Італію. Вось чаму, як Вэнгрыя, так і Баўгарыя калі і будуць дагаварвацца з Італіяй, дык толькі з засьцярогамі і ў адкрытую на авантуру проці Францыі ня пойдуць. Іншых прыяцелеў для сябе, а ворагаў для Югаславіі і Францыі сярод дзяржаваў бліжэйшых да сябе геаграфічна Італія ня знойдзе, апрача маленькае (нешта $1^1/_2$ мільёна жыхарства) Альбаніі. Да Югаславянска-францускага блёку заявіла гатоўнасьць далучыцца і Грэцыя.

Ёсьць і яшчэ адна камбінацыя, гэта — італьянска-нямецкае збліжэньне. Але-ж і аб ім таксама можна толькі думаць, бо хоць Нямеччыне і магла-б быць карыснаю Італія цяпер у некаторых справах, але-ж для Нямеччыны пакуль-што ня выгадна калаціцца з Францыяй. Вось чаму італьянскія шуканьні прыяцельства дзёля таго, каб цераз гэта пашыраць свае ўплывы на поўнач Афрыкі і на Балканы, астануцца безрэзультатнымі.

Канчаючы гутарку аб водгуках югаславянска-францускага дагавору, славамі аб Францыі і Нямеччыне, хочацца пагаварыць аб гэтых дзяржавах, але-ж на іншую тэму, а іменна:

Францыя і Нямеччына, гэта тыя дзяржавы, якія ў часе сьвятовае вайны пасьля выхаду з бою Расеі, зьяўляліся галоўнымі варожымі дзейнікамі. Да таго-ж, на іх тэрыторыі адбываліся самыя ваенныя падзеі. У рэзультаце закончэньня вайны Францыя, з дапамогамі іншых, перамагла Нямеччыну. Пабітая Нямеччына мусіла падпарадкавацца Антанце, у якой першую скрыпку іграла Францыя, і згадзіцца на такія ўмовы, якія былі ёй прапанаваны. Ад Нямеччыны адабралі ўсё аружжа і ўсякія вайсковыя прылады і флёт. Забаранілі ёй трымаць армію большую як сто тысяч чалавек, забаранілі вырабляць розных прыладаў больш як на сто тысяч чалавек. Захапілі яе заморскія калёніі і правінцыі ў Эўропе багатыя вугальлем. Апрача таго налажылі вялікую даніну грашыма, а над тым, каб Нямеччына выпаўняла ўсе гэтыя забавязаньні, дык паставілі кантроль. Ясна, што ўсё дазваньня, Нямечына выканаць не магла, дык, каб змусіць яе, Антанта, ужо пасьля закончэньня вайны, захапіла яшчэ частку нямецкае тэрыторыі. Нямеччына ад усяго гэтага дайшла да поўнага банкруцтва, а тагды, Антанта (саюз Францыі, Англіі, Бэльгіі і іншых дзяржаваў ваяваўшых з Нямеччынай), былі змушаны склікаць канфэрэнцыю, каб абгаварыць справу сьцяганьня з Нямеччыны даніны. І вось тут Амэрыканец Доўс запрапанаваў новы плян сьцяганьня даніны з Нямеччыны значна зьніжыўшы самую даніну. Пасьля канфэрэнцыі паклікалі і Нямеччыну, якая ізноў, як і першы раз дагавор аб пакаёвай згодзе, павінна была каб выслаць сваіх прадстаўнікоў толькі на тое, падпісаць прапановы Антанты, як забавязаньне для сябе. Нямеччына так і зрабіла. Бо гэтак сама і тагды, калі закончылася вайна, дык з Нямеччынай не гаварылі, а толькі паклікалі падпісаць тое, што загадала Антанта.

І вось гэтак справа выглядала ўвесь час,

але-ж Нямеччына праявіла максімум энэргіі, а калі так, дык з часам мы відзім, што Нямеччына хутка пачала правіцца, а Францыя гінуць. Гаспадарчае палажэньне Францыі цяпер значна горшае за палажэньне Нямеччыны. Паправіўшы сваё эканамічнае палажэньне Нямеччына пачала дзеяць ужо палітычна, а праз нейкі час з ею сталі паважна лічыцца. Памагла ёй у гэтым дружба з савецкім урадам. Цяпер Нямеччына пачуўшыся на сілах пачала стараньні, каб высьці з пад нагляду кантролі ад Антанты. А кантроль трымаецца пасвоему, ды мешаючыся ў нямецкае ўнутраньняе жыцьцё глядзіць за тым, каб Нямеччына акуратна плаціла даніну, ды, каб не надта папраўлялася. Вось чаму нядаўна паўстаў „канфлікт" паміж кантролем і нямецкім урадам. Нямецкі ўрад робячы бюджэт (вызначэньне даходаў і выдаткаў) на свае дзяржаўныя справы, на некаторыя мэты вызначыла на новы год болей грошай, як сёлета. Проці гэтага „запратэставаў" кантроль Антанты. Нямеччына дала адпаведныя тлумачэньні і толькі... але-ж гэтая „перапіска" зрабіла шкоду Нямеччыне, бо, калі справа дакацілася да біржы, дык біржавыя кругі чакаючы паважнейшага канфлікту праявілі без'інтэрасоўнасьць да нямецкіх акцыяў і гэтакім чынам нямецкія акцыі патанелі. Пакуль што справа на гэтым і закончылася без ніякіх паважнейшых вынікаў. З усяго гэтага можна зрабіць, толькі такія вывады: Нямеччыну стараюцца трымаць у сваіх клешчах пераможцы, а яна імкнецца вырвацца з іх.

Калі Францыя фактычна, ня гледзячы на тое, што перамагла Нямеччыну ў вайне, стала ў горшым эканамічным палажэньні, мае хоць палітычную гэгэмонію над Нямеччынай, дык Польшча зьяўляецца і ў тым і ў гэтым (і эканамічна і палітычна) далёка адстаўшаю ад Нямеччыны.

Апрача ўсякае ўсячыны, пры падпісаньні дагавору аб спакоі, адарвалі частку тэрыторыі тагочаснае Нямеччыны багатай вугальлем і аддалі Польшчы, пры чым — вызначыўшы норму, забавязалі Нямеччыну, каб яна купляла вугальле ў Польшчы ў працягу пяці гадоў. Воляйняволяй Нямеччына мусяла купляць у Польшчы хоць і непатрэбнае ёй вугальле... Але-ж у 1925 годзе, пяці гадовы тэрмін кончыўся, а тагды Нямеччына ад польскага вугальля адмовілася. У сувязі з гэтым Польшча ня мела месца для прадажы свайго вугальля, дык, каб зрабіць націск на Нямеччыну забараніла прывозіць у Польшчу нямецкія тавары. Нямеччына ў сваю чаргу забараніла прывозіць у Нямеччыну польскія прадукты. Такім парадкам паўстала польска-нямецкая, г. зв., мытная вайна. Польскія палітыкі перш думалі, што гэтым напужаюць Нямеччыну і змусяць пайсьці на згоду, але-ж хутка выясьнілася, што ад мытнае вайны ў першую чаргу траціць Польшча.

Некалькі разоў распачыналася гутарка аб гандлёвым дагаворы і да гэтага часу, кончылася нічым. Вось нядаўна нямецкі ўрад згодна польскага жаданьня рашыў ізноў распачаць гутарку з Польшчаю. У гэтых мэтах польскі прадстаўнік з Бэрліну прыехаў у Варшаву, каб атрымаць інструкцыі ды нахапацца духу адносна перагавораў. Пасьля гэтакага папаўненьня, з адпаведным багажом, выехаў ізноў у Бэрлін. Чым закончацца перагаворы, яшчэ ня ведама, трэба думаць, што Нямеччына не дасца, каб Польшча яе ашукала.

Радуючыся з таго, што (хоць) Нямеччына згаджаецца гаварыць, польскія палітычныя колы, пераважна з гэтак званага дэмакратычнага лагеру, радуюцца і яшчэ аднаму зьявішчу. У вольным месцы Данцыгу, якому гэтую, „вольнасьць" накінулі сілаю антантаўскія пераможцы, адбыліся выбары да Сойміку. І на гэты раз перамаглі сацыялісты ды яшчэ групкі блізкія да іх. А гэта і парадавала польскіх дэмакратычных палітыкаў. Парадавала дзеля таго, што дало „надзею" можа і Данцыг распачне гутарку аб направе адносінаў з Польшчаю. Рэч пэўная, што і Данцыг не ўпусьціць здарэньня, каб штолечы здабыць з Польшчы, але-ж у ва ўсёй гэтай справе ёсьць адзін цікавы мамэнт, гэта віславухая качка „Кур'ера Віленскага".

Захлёбваючыся ад радасьці з прычыны перамогі дэмакратаў у нямецкім Данцыгу „Кур'ер Віленскі" піша, што цяпер данцыгскія дэмакраты зразумеюць належна справу, ды заместа таго, каб імкнуцца да сваіх Немцаў, скіруюць аглоблі ў бок... Польшчы, каб... аддацца ў абоймы Палякаў. Гэта безпадстаўная саманадзея акурат гаворыць аб спрыце польскіх палітыкаў з лагеру „Кур'ера Віленскага", бо паверыць таму, каб Немцы з Данцыга, замест прыяцельства і кроўнае сувязі з бэрлінскімі Немцамі, маглі прыяцельстваваць з польскімі дэмакратамі можа толькі той, хто пазбаўлены абсалютнага зразумленьня таго, што ёсьць у запраўднасьці.

Зыркі.

З жыцьця Польшчы.

Сьнегавая бура.

13 і 14 лістападу прайшла сьнегавая бура ад Белавежы цераз Слонім, Наваельню, Навагрудак, Алехновічы, Маладэчна, Глыбокае. у выніку якой было зломана каля 160 тэлеграфных слупоў. Чыгункі да таго былі завеяны сьнегам, што перад адпраўкаю цягніка трэба было ачышчаць шлях.

Цікавы пратэст.

„Dzień Polski" зьмешчае заяву падпісаную прадстаўнікамі арганізацыяў: „Кола Палякаў зямель расейскіх", „Кола быўшых выхаванцаў вышэйшых вучоных установаў Масквы", „Польскага саюзу крэсавых юрыстаў", „Нацыян. Польск. Саюзу беларускіх землеў", „Саюзу працоўнае інтэлігэнцыі з Русі", Саюзу абароны маемасьці Палякаў, пацярпеўшых на тэрыторыі б. Расейскае імпэрыі".

Гэтыя арганізацыі заяўляюць, што ніколі ня прымірацца з гвалтамі і бязпраўямі ўчыненымі бальшавікамі, што створаных працаю „пляцувак" сваіх яны ня ўступяць і не перастануць вясьці барацьбу за адбудову сваіх правоў на страчанаю імі маемасьць.

Цікавы пратэст, тым балей, што падпісаўшыя яго... вядома кожнаму — абшарнікі — ды буржуазія.

Цікава, якім спосабам і сродкамі будуць яны змагацца за свае „пляцоўкі", якія знаходзяцца за межамі Польшчы ў руках працоўнага сялянства.

Што дзеецца ў сьвеце?

Дакаціліся...

Вынікам унутранае барацьбы, якая больш за 2 гады цягнулася ў Камуністычнае Партыі ў СССР., зьявілася нікім не спадзеванае выключэньне Троцкага і Зіноўева з сяброў Камуністычнае Партыі. Апрача гэтага сталінскі цэнтр звольніў з адказных пастоў партыйнай ўрадавай працы Каменева, Ракоўскага Сьміму і др. выдатных камуністых таксама замешаных у апазыцыю, на чале якой стаялі Троцкі і Зіноўеў.

Салямонавыя выспы.

Паняволяныя народы рухаюцца. І цікава тое, што вызвольны рух вядуць інтэнсыўней тыя народы, якія нядаўна былі ў першабытным некультурным стане. Вось, напрыклад, што пішуць газэты аб паўстаньні на Салямонавых выспах. Жыхары Салямонавых выспаў забілі некалькі ўрадоўцаў і паліцэйскіх акупанцкае ўлады. Ангельскі ўрад паслаў на выспу Малаіту карную экспэдыцыю. Экспэдыцыя гэтая распачала рэпрэсыі проці сталых жыхароў, якія ў мэтах абароны пагалоўна ўцяклі ў горы ды ў лес. Карная экспэдыцыя ўжо пасьпела казьніць некалькі чалавек і далей гатовіць новыя забойствы.

Аканчальная ліквідацыя дэмократызму.

У Італіі фашыстоўская генэральная рада вырашыла аканчальна ліквідаваць апошнія астаткі парлямантарызму. Заместа цяперашняй палаты дэпутатаў будзе заснавана „рада 400" у каторай будуць прадстаўнікі „клясы вытворцаў" — арганізацыяў працадаўцаў і працаўнікоў. У паўдзённым Тыролю, (такжа ў Італіі) арыштавана і аддадзена пад суд за абразу Мусоліні 24 чалавекі, якія, па дадзеных італьянскае паліцыі сарвалі плякаты з партрэтамі дыктатара.

Шукаюць ратунку.

У Гаазе ў Галяндыі адкрыўся міжнародны буржуазны кангрэс барацьбы з камунізмам. Паседжаньні кангрэсу адбываюцца пры зачыненых дзьвярах. Відаць не на жарты разьвіваецца камунізм!...

ЯКУБ КОЛАС. 15)

Сымон Музыка.

Поэма.

(Працяг).

Заўтра зьнімем лахманы.
Там і ложак ёсьць свабодны,
Разьдзявайся, сьпі ўсю ноч;
Калі-ж часам ты галодны,
Дык на кухню сам заскоч. —
Адчыніў Сымонка дзьверы.
І адразу крок спыніў:
Такой чыстае кватэры
Ён ня бачыў і ня сьніў.
Ну, зусім пакой! прасторны,
Сьветлы, чыста пабялян,
Ніжай столі пасак чорны,
Мусіць пальцам правёў пан!
На аднэй сьцяне рысункі —
Хтось наклеіў іх з газэт —
Роўна цягнуцца, як стрункі,
То — ня рабінаў партрэт, —
Не пакой таго зладзюгі!
Воч ня зводзіць ён з сьцяны:
Калі так жывуць тут слугі,
То ўжо, як жывуць паны?!

III.

Абудзіўся хлопец рана.
Ён ня сьпіць ужо даўно;
Промень сонца з-за каштана
Зазірнуў яму ў акно.
Сонца ўсюды ходзіць з ласкай,
Сонца сьвеціць роўна ўсім;
Сонца — радасьць, сонца — казка,
Што зганяе з сэрца дым.
У Сымонкі думак многа.
Не запішаш нават іх,
У іх ёсьць свая дарога,
Сьцежак тысяча крывых!
Перадумаў ён ня мала,
Многа ўспомніў тут чага,
І пытаньне вось займала:
Што патрэбуюць з яго?
Тут усе яму чужыя,
І ён тут усім чужы,
Толькі кухар тоўсташыі
З ім бы трошкі падружыў,
Хоць прамовіў хлопцу слова,
Хай сабе на свой фасон.
Тут усё для хлопца нова,
Як-бы сьніць ён нейкі сон.
А мо' гэта і ёсьць зданьне,
І ўсё зьнікне, як туман?
Аж тут зараз па сьняданьні
Заклікае хлопца пан,
Учарашні, пан Галыга,
Ды кусьлівы-ж ён, псялыга!
— Ну! музыка саматужны,
Пакажыся, што за „грач" —
Жарты, сьмех пранёсься дружны.
— Стасю, Вітак, Ян! пабач,
Што за сурдут адмысловы
Або майткі!.. Як се маш,
Пан вяльможны, краль замковы!
Нашу просьбу, пан, заўваж! —
Так сустрэлі там Сымона
Хлапчукі і гэты пан,
Бы прыбілася варона
Ў лебядзіны панскі стан.
І які з яго музыка?
Што за „фацата" знашлі?
І ці можа быць вяліка
Вартасьць з гэтакага лыка,
Сына торбы і зямлі?
Ды Сымон не падаецца,
Скрыпку ён сваю бярэ, —
Струнны звон чароўна льлецца,
То дужае ён, то мрэ.
Адгукнуліся пакоі,
Падхапілі гожы зык;
Спалі жартаў тых настроі,
Прыкусілі ўсе язык.
А Сымон іграе-творыць,
Ён забыўся, ён ня тут,
З ім цяпер той лес гаворыць,
А там вочкі чыесь зораць,
Разьліваюць нейкі цуд,
І вяселяць струнны гуд,
Адчыняюць ім прасторы.
То ня музыка — натхненьне,
Сэрца жар, агонь душы,
Злотаіскрае імкненьне,
Песьня зорнае вышы.
Пан Галыга зьбіты з тропу,
І ня верыць ён вушам,
Ён вачэй ня зводзіць з „хлопа",
Чарам тым падаўся сам.
— Гм! цікава!.. Ну, зьдзіўленьне!
Але тэхнікі ёсьць брак...
Гм! праўдзівы ты мастак! —
Пан сказаў у заключэньне.
Ён музыкам быў у замку,
Капэльмэйстра меў пасад,
— Ты, відаць, хлапчына цямкі,
А цяпер такі загад:
Я зайграю на роялі,
А ты ўтор мне падбяры. —
Вочкі ў хлопца забліскалі,
Слухаў ён хвілінкі тры,
Потым зразу ў тон цаляе,
Падбірае гэты ўтор,
Такт ні разу ня губляе, —
Сьмеласьць чуецца, прастор.
— Маладзец! — сказаў Галыга: —
А ты граматны ці не?
— Дзе-ж было вучыцца мне?
Абмінула мяне кніга! —
Хлопец кажа ў засмучэньні...
— А, што гэта вось, панок?
— Гэта? — нотавы станок...
Але, хлопча, бяз вучэньня
Пуста будзе тлумачэньне.
Гэта ёсьць такое поле,
Дзе арэ, але ня плуг,
Дзе скародзяць, да ня ролі,
Дзе сявец, да не пастух,
І ён сее не насеньне:
Тут пакінуў сьлед натхненьня
Іншы сейбіт — творчы дух.
А зьбірае гэта жніва —
Зазначае пан пыхліва —
Той, хто ведае навукі.
Слухай вось, глядзі, малы! —
На рояль кладзе пан рукі
І марш грымнуў удалы.
Льлюцца гукі гучна, бурна,
Віхрам кружацца-плывуць,
Выкрунтасіста-бравурна,
Аж паветра тое рвуць.
— Чуў, што ў знаках тых замкнёна?
Бач, як ноты ажылі! —
А Сымон глядзіць зьдзіўлёна
І ня чуе тэй зямлі.
Вось дзівота, дык дзівота!
У пыл зражаны Сымон;
То на пана, то на ноты
Пераводзіць вочы ён.
Ну, ці-ж гэта ня зьдзіўленьне?
Гукі робяць там сьляды!
А той пан у здаваленьні
Вус пакручвае руды.
— Ну, што скажаш?—Ой, паночку!
Я хацеў-бы ведаць ноты...
Пашкадуў мае цямноты:
Навучы, скінь з мяне ночку,
Каб і я мог чытаць кнігі
І па нотах граць, як пан! —
Хлопец гне прад ім свой стан,
Не шкадуе тэй фатыгі.
Пач Галыга ўставіў вочы,
Нібы крануты быў ён.

НАВІНЫ.

— **Лекцыя ў Інстытуце.** У нядзелю 20-га лістападу, а 8 гадзіне ўвечары ў памешканьні Інстытуту (Завальная 6—5) гр. А. Більдзюкевіч прачытае лекцыю на тэму: „Разьмеркаваньне грамадзянскага даходу“.

Уваход на лекцыю бясплатны.

— **Спэктаклі Беларускага Народнага Тэатру.** 11 і 12 г. лістападу, Бел. Нар. Театру з вялікім пасьпехам адбыліся спэктаклі ў Сьвіры, 14 і 15 — у Лынтупах, Сьвянцянскага павету, 18 — у Гадуцішках і маюць адбыцца там-жа 19 і 20 г. лістападу.

— **Пастаўская канфэрэнцыя Б. С. С.** У аўторак 22 г. лістападу, у м. Дунілавічы, адбудзецца пастаўская павятовая канфэрэнцыя Беларускага Сялянскага Саюзу.

— **Сход студэнтаў.** Беларускі Студэнскі Саюз у Вільні на нядзелю 20 г. лістападу склікае гадавы сход сябраў Саюзу. Сход адбудзецца ў памешканьні Студ. Саюзу (вул. сьв. Ганны 2), а гадзіне 7-й вечарам.

— **Канфіската „Працы“.** № 4 газэты „Праца“ сканфіскавана. Рэдактар цягнецца да адказнасьці па 129 і 263 артыкулу К. К.

Аб выступленьні Беларускага Народнага Тэатру ў Сьвеньцянах.

Беларускі Народны Тэатр у абноўленай форме 8-га лістападу выехаў на правінцыю. Першае места, дзе затрымаўся тэатр было Сьвенцяны. У Сьвенцянах былі пастаўлены тры спэктаклі, на якіх было мясцовае грамадзянства. Аб выступленьні Б. Н. Т. у Сьвенцянах забрала голас і літоўская прэса.

У літоўскай газэце „Vilniaus Aidas“ ад 15 лістападу была надрукавана карэспандэнцыя з м. Сьвенцян гэткага зьместу.

„Што ў нас ёсьць у мястэчку? Кіна-тэатр, які не заўсёды дае прадстаўленьні, на каторыя можна глядзець бяз аманіаку, і толькі з моцнымі нэрвамі. Найбольш паказваюць абразы з польскага жыцьця, як напрыклад: „Cud nad Wisłą“, „Koronacja“, і інш. Арганізатарам гэтага ёсьць п. Штэйн.

Гэтымі днямі з'явіўся да нас Беларускі Народны Тэатр пад кіраўніцтвам п. П. Булгака. Вельмі ўпадабалася ўсім адыграние прадстаўленьне беларускай п'есы: „Хам“, у якой п. Булгаком добра была адыграна роля Паўлюка. Апроч таго на заканчэньні хор прапеяў беларускія песьні, якія былі паўтораны пасьля змушэньня воплескамі прысутных. Вельмі прыкра за тое, што мы Літоўцы ня маем сваіх артыстаў. Дзеля гэтага патрэбна і нам прыступіць да арганізацыі тэатру, бо ёсьць сілы сярод літоўскага вучыцельства, якое знаходзіцца цяпер бяз школьнай працы.

З гэтай мэтай добра было-б, каб арганізаваньне пачалося ў Вільні, а мы на правінцыі дапаможам“.

Гаспадарскі аддзел.

Скотныя магільнікі і іх значэньне ў барацьбе з заразлівымі хваробамі.

Сяляне, будуйце ўсюды скотныя магільнікі. Гэта найлепшы спосаб барацьбы з заразлівымі хваробамі.

Кожны год, як толькі прыдзе вясна і лета ў нас заўсёды зьяўляюцца заразлівыя хваробы на скаціну. Ёсьць такія майсцовасьці, дзе заразлівыя хваробы ніколі ня выводзяцца. Зімою прыціхаюць, а вясною і летам ізноў зьяўляюцца. Часьцей за ўсё гэта таму, што неправільна робіцца закопваньне трупоў жывёлы, якія, астаюцца часамі не зусім закопанымі.

Зараза можа доўга захоўвацца ўнутры трупа і вясною разносіцца вадою ўсюды. Каб пазбыцца гэтага, трэба трупы жывёлы закопваць так, каб не маглі дастаць ні сабакі, ні сьнегавая, ні даждживая вада. Вада, якая абмыла трупы, робіцца заразьлівою і таму разносіць заразу там, дзе яна цячэ. Скаціна, якая напілася такой вады, заражаецца той-жа хваробай. Сабакі, якія адкопваюць трупы, разносяць кускі падліны па полі і па дварох. Часта бывае, што места, дзе закопваюцца трупы, бывае забруджана крывёю ад трупа, якая часамі цячэ з носу ці з задняга праходу трупа. Калі на такое места пападзе здаровая жывёла, дык і яна таксама заражаецца хваробай. Таму, трэба закопваць трупы ў такіх мясцох, куды-бы здаровая скаціна папасьці ня магла.

Вось для таго, каб закопваць трупы, як сьледуе, трэба ўсюды рабіць скотныя магільнікі.

Скотныя магільнікі трэба рабіць на ўзгорку, у сухім месцы, дзе няма ні рэчак ні вазёр, далёка ад дарогі і тых месц, дзе жывуць людзі. Каб скаціна і сабакі не маглі туды папасьці, трэба магільнік агароджваць плотам. Каб даждживая вада з магільніка не разлівалася, трэба яго па-за плотам акапаць глыбокаю і шырокаю канавою. На месцы праезду ў магільнік трэба зрабіць мосьцік і паставіць шчыльна зачыняючыя вароты. Магільнік трэба рабіць у такім месцы, у якое заглядвалі-б праменьні сонца, ад чаго нішчыцца зараза. Трэба заўсёды пільна сачыць, каб магільнікі не размывала вада, каб не разрывалі трупоў сабакі, каб праз плот скаціна не магла пралазіць і каб унутры была канава, якая затрымоўвала-б ваду з магільніка.

Усе трупы павінны быць закопаны ў зямлю на глыбіню ня менш як 3 арш. Але перад тым, як труп зваліць у яму, яе трэба запоўніць гальлём, саломай ці сухім бур'янам.

Трэба гэта ўсё запаліць і, як полымя добра ахопіць ніжэйшыя галіны, тады трэба кідаць труп, разгарнуўшы кругом разгараўшае гальлё, труп завальваюць зямлёй. Скура тады абсмаліцца і ад гэтага зараза ў зямлю не праходзіць, а сабакі абсмаленага трупа кусаць не будуць. Асабліва акуратна трэба гэта рабіць пры сібірскае язьве. Месцы, дзе закопаны трупы, трэба пасыпаць неадгашанай вапнай, альбо выпаліць саломай ці гальлём. Вельмі часта бывае, што вясною, дзе закопаны трупы, робіцца правалы і таму вясною трэба абавязкова аглядаць кожны магільнік і засыпаць усе правалы.

Перавозіць на скотныя магільнікі трупы, асабліва паўшых ад заразлівых хваробаў, трэба па магчымасьці на адумысловых вазох, якія заўсёды павінны стаяць на самым магільніку і ні на што іншае ня брацца. Падчас перавозкі трупоў трэба сачыць за тым, каб з носу, роту ці задняга праходу нічога па дарозе не цякло. Тыя месцы, адкуль цячэ, трэба затыкаць анучамі ці саломай, Каб да трупа не маглі дакрануцца мухі, яго трэба пакрываць саломай.

Вось, што трэба рабіць, каб трупы не заражалі здаровую скаціну.

(„Саха“) Вэт. Жарын.

Пісьмо ў Рэдакцыю.

Паважаны грамадзянін Рэдактар!

Не адмоўце зьмясьціць у Вашай паважанай часопісі наступнае.

„Беларускі Студэнскі Саюз у Вільні, Вільня 15.XI-1927. Да Ураду Братняе Помачы Польскае Моладзі Студэнскае У. С. Б. у Вільні. Дапаўняючы нашу заяву, Урад Беларускага Студэнцкага Саюзу ў Вільні падае да ведама, што ўсе студэнты Беларусы зьяўляюцца сябрамі Братняе Помачы Польскае Мол. Студэнск. і карыстаюць з установаў і матэр'яльнай дапамогі гэтае арганізацыі. У адносінах Братняй Помачы Польскае Мол. Студ. да студэнтаў Беларусаў мы не дагледзілі ніякае розьніцы з прычын нацыянальных.

З сяброўскім прывітаньнем:

Сэкратар (—) І. Жук. Старшыня (—) Ад. Занюк.

Да ведама падпішчыкаў.

Рэдакцыя „Сялянскае Нівы“ і Беларускі Сялянскі Саюз пераходзяць на новае памешканьне. А дзеля гэтага, просім усю карэспандэнцыю адрасаваць: **м. Вільня, Вострабрамская вул. д. № 8 кв. 1 (m. Wilno, Ostrobramska 8—1).**

Сяляне! Арганізуйцеся, у арганізацыі—сіла!

Сяляне! Запісвайцеся у Беларускі Сялянскі Саюз!

— Гм, вучыцца ты ахвочы!—
Сам цяпер ён быў зьдзіўлён...
— Ну, ты вольны... там пабачым...
Ідзі ў сад сабе гуляй,
Але, хлопча, памятай, —
Помні ты сваў лёс жабрачы!—
Вышаў хлопец на дзядзінец,
Ясны дзень... Багацьце, пых,
А ён тут адзін, чужынец,
Ён адзін сярод чужых.
А ў душы, бы вір віруе,
Новы сьвет устаў прад ім;
Ён так горне, так чаруе
Новым выглядам сваім.
У вачу ўсё тыя ноты,
Кропкі, хвосьцікі, кручкі...
Ох, як многа ў ім ахвоты
Расчытаць тыя значкі!
Як-жа выканаць жаданьне?
Як заслону тую зьняць,
Што хавае сьвет пазнаньня,
Як заклятая пячаць.
А тут, што ні крок, то дзіва,
Нібы баечны то кут!
Хлопец стаў, глядзіць маўкліва —
Харастю, багацьце, тут!
А той замак — ух, махіна!
Мур адзін наводзіць страх,
І няветла яго міна;
Перад ім ты — муха, прах!
Страшны замак, цяжкі, грозны,
Пара вежаў, як адна,
А навокал роў глыбозны,
І ня згледзіш яго дна.
Колькі ж трэба было працы,
Каб тут вырасла гара?!
Хто дбаў князю на палацы?
Хто назьнёс яму дабра?
Хто выводзіў тыя вежы?
Хто той замак будаваў?
Злотаблескія адзежы
Хто для сьцен яго саткаў?
Чые рукі з мазалямі
Тут зьнясьлі свае дары?
Потам, кроўю і сьлязамі
Сцамантованы муры.
Колькі роскашы — страхоцьце!
А на што яна? Каму?
На сваё зірнуў лахмоцьце, —
Чаму стала так? Чаму?
І гарчэча-адчуваньне
У ім кідае свой мут,
І ўстае ў душы пытаньне:
„А дзе-ж тая праўда тут?“
Ім — усё, а нам — нічога,
Адным жыць да панаваць,
А другім — адна дарога:
Сваё жыцьцё марнаваць!..
Не, ня добра тут, журботна,
І нейк варожа-маркотна.
Ён ад замку ідзе ўлева.
Парк. У парку весялей
І прывятней і сьвятлей;
Там гуторыць з дрэвам дрэва,
Між іх чуецца сьмялей.
А дарожак тых, як многа!
І раўнюсенькі-ж яны!
Слаўна тут, няма нікога,
Толькі сьпеў чуваць дзіўны.
Ён прыслухаўся — гудзеньне,
Мяккі звон і роўны шум,
Сугалосная злучэньне
Нявыразных песень-дум.
Ён успомніў ноты, пана
І мэлёдыі ў знаках,
Ці й ня тут пясьняр нязнаны
Ноты склаў у тых лістках?
Ён паслухаў: у гайданьні
Гэтых голек сьпеў чуваць...
Зноў гарыць у ім жаданьне
Мудрасьць кніжную пазнаць.
О, які-б ён быў шчасьлівы,
Каб меў мудрасьці тэй ніць!
Ен пашоў-бы ў сьвет маўкліввы
Людзям вочы адчыніць...
Слаўна ў парку! А там, далей,
Лесу кудзерка відна.
Збоку хвоя — краля-кралей,
Так купчаста-зеляна!
Прыпыніўся пад тэй хвояй.
Лес успомніўся другі,
Лес далёкі, дарагі.
У тым лесе — яны двое.
Была рада так Ганулька.
Дрозд сьпяваў на ўсе лады,
Кукавала штось зязюлька,
Мо' лічыла ім гады.
Ды якія? хто згадае?
Варажыла, ды пра што?
Эх, вясна ты маладая!
Хто ня ведаў цябе, хто?
Заглядала ціш лясная
На льняныя дзьве касы...
Толькі ён да сонца знае
Гэтых сьпеваў галасы.
І знайсьці ён хоча слова,
Многа слоў, і слоў жывых,
Каб тых гукаў сэнс і мова
Ясна выліліся ў іх.

Блісниуць у бяздоньні вячэрнія зоры,
Зямлю чуць авее таемная ціша, —
Імя тваё ў сэрцы мне думка напіша,
Імя тваё скажуць мне тыя прасторы,
Дзе срэбраны серп пазірае са ўзвышша,
І вочы твае мне паказваюць зоры.
Калі раніцою адвечнае сонца
Запаліць у росах мільёны вясёлак,—
Я чую твой голас у шолаху зёлак,
Я чую твой голас у сьпевах бясконцых
Травы прыбярэжнай, дзе мыецца золак,
І ўсьмех твой ясны адсьвечвае сонцам.
І поўдзень, і вечар, і зьзяньне дзяньніцы,
Прасторы надзем'я, ружовыя далі,—
У моманце кожным сустрэчанай хвалі
Пакінуў мне вобраз твой сьлед блiскавіцы;
З табою я ў шчасьці, з табою і ў жалі,
Ты ўсюды мне зьзяеш бліскаеньнем дзяньніцы.

Ты—мая радасьць, маё лятуценьне,
Ты — песьня натхненьня,
Ты — зорак бліскаеньне,
Ты — голас сьвітаньня,
Ты—краскавых струн дрыгаценьне;
Ты — водгук сэрца, душы парываньне,
Ты — выплываньне
Вясёлкі агністай
Ты — блеск прамяністы,
Ты — сонцавых косак блуканьне.

Быў у замку дзед Даніла,
Родам дзесь з-пад Мазыра.
Ласка князя прыхіліла
Дзеда тут паміж двара.
Бацька князя наяжджаў;
На Палесьсе наяжджаў;
Вепраў біў, ласёў біў многа
І мядзьведзяў паляваў.

(Далей будзе.)

Чаму гаворыцца „Бабскае Лета“?

Ангельскі прырода-дасьледчык XVII стагодзьдзя, тыя валокны павуціны, якія лятаюць пад восень у паветры, лічыў за нейкую вырабу атмасфэры і нават думаў, што вялікія белыя аблочкі (camulus), якія бачым улетку, складаюцца з гэтай матэрыі. Пазьнейшы дасьледчык лічыў павуціну за густую масу, выдзеляную былінамі і што бытцам гэтая маса пры награваньні сонцам злучаецца з выпарамі зямлі, сохне і лепіцца. Іншыя вучоныя даводзілі, што гэта павуціна выпараецца з голкавага дзерава як смала. Таксама чэрвяком, жуком і іншым казулькам прыпісвалася тварэньне павуціны. Нарэшце было канстатавана, што яна робіцца павукамі. Малы павучок „Бегун Падарожны“ (Thomisus viaticus) у часе цёплай васеньняй пагоды прадзе свае ніткі на ржышчы, на дрэвах, на кустох і лугох, каб з ветрам, які пад восень найбольш вее з паўночнай стараны, ляцець па павуціне далёка на поўдзень, часам аж за моры, у цёплыя краі, прабыць там нашу зіму і вясною зноў вярнуцца к нам такім самым спосабам.

Такое перасяленьне павукоў па павуціне называецца „Бабскім Летам“ таму, што робіцца ў тую пару, як „лета старэе“. Аналагічна гэтаму вяснавая пара, калі павукі варочаюцца к нам, каб абаткаць нашу прыроду, называецца „Дзявочым Летам“. Ад гэтага паявіліся і нямецкія назовы „Altweibersommer“ і „Mädchensommer“.

Усё-такі повад назову „Бабскае Лета“ мае падставу у стара-славянскай міталёгіі. Нашы продкі пачыталі божаства „Баба“, якое прадстаўлялі ў дзьвёх асобах: „Залатой Бабы“ і „Ежыбабы“. Залатая Баба належала да бабаў найвышэйшых, наймацнейшых і найдабрэйшых. Яна лічылася багіняй лета, сьвятла, пладавітасьці і ўсёведаньня. Была апякункай радзільліц і новнароджаных дзетак. Ад тых часоў дагэтуль утрымаўся назоў „Павівальнай Бабкі“ і „Бабулькі“, як памочніцы пры радох, якая „бабіць“.

Ад Залатой Бабы залежала добрая пагода і ўрода. Дык яшчэ цяперака ў Чэхах і на Мараве апошні сноп на полі лічыцца ахвяраваным бажаству ўраджаю—Бабе. Смачны пірог называецца „бабоўкай“ (у нас „бабка“).

Багіняй зімы, холаду і дрэннай пагоды называлася ў Чэхаў „Ежыбаба“ (Ježibaba—калючая баба). Васеньнія густыя хмары называюцца „Бабамі“, а паўночна-заходняя старана, адкуль найбольш дзьме халодны вецер з даждкам ці сьнегам называецца „Бабскім Кутом“. Гэта міталёгія дала шмат назоваў мясцовасьцям у Татрах і Карпатах. Нагрыклад: „Бабін Верх“, „Баб'я Гара“, „Баб'я Даліна“ і расьлінам: „Бабін Гнеў“, „Бабін Зуб“ і г. д.

Залатая Баба ўваабражалася старою жанчынаю. Улетку яе статую адзявалі як найлепей і кожны, хто праходзіў каля яе, павінен быў выцягнуць нітку з яе вопраткі—як сымболь павуціны. Гэтым аддавалася пашана Бабе. Пры вялікіх набажэнствах перад яе статуяй пускаліся на вецер ніці.

Апрача гэтага на міталёгічны повад назову „Бабскае Лета“ паказвае тая вакольнасьць, што Залатая Баба, так як усе кабеты—славянскія багіні, сама прадзе і тчэ кросны. Благі лён, які пры трэньні адлятае ад цёркі, называецца „бабіны“. Ад Бабы залежала, каб лён добра ўрадзіўся і ўдаўся, каб палатно было белае.

З усяго гэтага відаць, што назоў „Бабскае Лета“ мае сувязь з стара-славянскім культам Бабы і зусім спраўна выкладаецца як эмблема Лета Старога, дажываючага свой век.

Нідзе аднак гэтай павуціны толькі не бывае, як у нас на Беларусі. У нас кожны селянін ведаў, што яе робяць павучкі, бо калі лётаючы ў паветры белы камочак павуціны ўпадзе на зямлю, у ім акажэцца гнязьдзечка, у якім сядзіць павучок. Але ня кожны ведаў для якой мэты гэта робіцца.

Што датычыцца культу стара-славянскай багіні Бабы, дык у нас, як і ў Украінцаў, асталося шмат назоваў і „забабонаў“, зьвязаных з яе іменем. Таксама з сеяньнем лёну і выбаткай палатна. Ёсьць нават песьні па поваду гэтага. Напрыклад:

Лён, мой лён, стаяў лён
Пры гары пры зялёнай.
Ой я сеяла, сеяла, лён
Я сеяла—загаварывала:
Ты удайся, удайся, мой лён.
Ты удайся мой беленькі,
Прыгарніся дружок міленькі і г. д.

Але большай папулярнасьцю карысталася ў нас Баба-Ведзьма, якая лятала на ступе з Наваградка да Кіева і Ноўгарада (старога, беларускага), церав што атрымала тытулы „Ведзьмы Кіеўскай“ і „Ведзьмы Наваградскай“. Яна карысталася вялікім аўтарытэтам і ў чартоў, нават камандавала імі. Усе нячыстыя моцы слухалі яе і служылі ёй.

Народная фантазія прадстаўляла яе тоўстаю старою бабаю з ступаю і таўкачом. У бэрлінскім музэі народаведаньня (на Kenigsgretzerstrasse) ёсьць каменная статуя Бабы-Ведзьмы ў натуральны рост кабеты. Яна высячана з суцэльнага кавалка граніту разам са ступай і таўкачом. Найдзена была ў Курскай губэрні здаецца ў XVI стагодзьдзі.

Маскоўская міталёгія называе яе „Бабай Ягай“.

Пераклаў з чэскага і дапоўніў
М. Вершынін.

то войт, або каморнік ня мае права апісваць такія прадметы, якія яму хочацца, а толькі тыя, на якія ўкажа сам даўжнік, каб толькі гэтыя прадметы каштавалі суму ня меншую за суму даўгу. Сяляне! памятайце аб гэтым праве, а найбольш аб тым, што пры наступных выбарах у самаўрады—ведайце каго выбіраць, ведайце, што справядлівасьць у самаўрадах замкнута вялізарным замком і толькі твая мазольная рука, потныя грудзі і спрацаваны кулак—змогуць здрузгатаць гэты замок.

Кароль Цыбук.

Беларускае, але на ўсё роўнае.

Ня раз ужо пісалася ў газэтах пра Даўгінава, але, каб людзі ляпей аб ім ведалі, мушу і я напісаць пра гэта мястэчка Вялейскага павету, Ёсьць там пошта і, барані Бог, пападзе туды што-колечы з беларускай карэспандэнцыі, там яе дарогі канец. Асабліва там ня маюць вока на „Сялянскую Ніву“; не адзін нумар там кончыў сваё жыцьцё, не адзін раз падпішчыкі зьвярталіся за справкамі, але з імі не надта хочуць і гаварыць; толькі, мусіць, „Беларускі Дзень“ шчасьлівы, бо яго, дык даўгінаўскія паштары раяць выпісваць. Але ён, нешта, у беларускай гушчы не ўжываецца, хаця добра-бо каб кожнаму высылаўся дарма, як некаторым, якія нават і не прасілі; ня дрэнна было-б маецьлішнюю паперыну ўвярцець агурок ці скварку на лусту.

І так, беларускія сыны, калі хто хоча атрымаць „Сялянскую Ніву“, дык раю вам, як ужо многім, выпісываць яе праз іншыя пошты, напрыклад: Касьцяневічы ці Крывічы і на вядомых асобаў, якія заўсёды вам перададуць. Там „kierowniki“ лепшыя за даўгінаўскага, пакуль-што прапажа нумароў „Сялянскае Нівы“ не прымячалася.

Квактун.

НАШАЯ ПОШТА.

М. Якімовічу. Газэту пасылаем Вам на Лукішкі, просьбу споўнім.

Сыну Гулеву. Вестку атрымалі, пастараемся зьмясьціць.

А. Арэхве., Антановічу, К. Лабуньку, З. Казьляковай, В. Вірку, А. Казлу, І. Карніцкаму, І. Зарэку — газэту пасылаем.

Дасталі ад:

Пратасевіча Ул.—2 зл.; Папова Т., Сідаровіча А., Шэлестовіча П.—па 1 зл.

Усячына.

Якія народы жывуць у Р. С. С. Р.

Расейская Акадэмія Навук абвесьціла даденыя па перапісі насяленьня ў РССР, згодна якіх у РССР жыве 165 народаў, між іншым: Вялікарусаў 70 міліёнаў, Украінцаў 25 міліёнаў, **Беларусаў 4 міл.,** Кіргізаў 4 міл., Узбекаў 3³/₄ міл., Татараў 2¹/₄ міл., Жыдоў каля 2 міл., Азэрбэйджанцаў 1¹/₂ міл., Малдавянаў больш за 1¹/₄ міл., Армянаў, Грузінаў і Немцаў па звыш 1 міл. Рэшта народаў лічаць менш як па міліёну жыхараў. Знашоўся і такі народ — Ішкашымцы, каторых ёсьць 500 душ.

Паварот да старых багоў.

У Паўночнай Амэрыцы нядаўна адбыўся кангрэс 6-ці індыйскіх плямёнаў, на каторым дэлегаты аднагалосна сьцьвердзілі, што Індыйцы пакідаюць хрысьціянства і варочаюцца да сваіх даўнейшых вераваньняў. На канчатак зьезду адбылася цэрамонія на чэсьць старых багоў: Гіча, Маніту і др.

Адзін дэлегат асьведчыў, што белы чалавек нічога добрага Індыйцам не даў, але забраў ад іх вольнасьць і незалежнасьць і дзеля гэтага яны ня хочуць знаць яго веры.

Весткі з Краю.

Аб парадках у Мёрскай воласьці.

Сяляне нашы ўжо добра пераканаліся ў тым, што пры выбарах у самаўрады трэба выбіраць выключна толькі людзей сваіх, разумных і разбітных сялян Беларусаў, а зусім не паноў ды асаднікаў. Хоць пры выбарах у самаўрады ў сёлетнім годзе Беларусы вышлі з перамогай, аднак-жа ў некаторых воласьцях яшчэ ня здолелі выкараніць таго зла, якое ўкаранілася ў нас у апошнія гады. Бяручы за прыклад Браслаўскі павет, магу сказаць, што ў валасныя рады прайшла вялікая большасьць Беларусаў, аднак-жа пры выбарах войта, радныя, пад уплывам старасты, амаль што ня ўва ўсіх воласьцях павыбіралі войтаў старых. З гэтае прычыны сяляне надта многа пацерпяць. Рэч ясная, што да свайго войта, селяніна-Беларуса, кожны раз лягчэй прыступіцца па якія-колечы парады або інфармацыі, дый войт, свой чалавек, ніколі ня пусьціцца на розныя махінацыі і несправядлівасьці такія, якія робяць сялянам-Беларусам—войты-паны, якія з усіх сіл стараюцца, як толькі змогуць прыдушыць мужыка і з гэтага асягнуць асабістыя карысьці.

Хачу тут апісаць прыклад, як войт-пан бяз літасьці і права душыць сялян.

Справа ў тым: Жыхар вёскі Жукі, Мёрскай воласьці Ян Шабуцкі меў прыватны доўг у суме 72 зл. Нічога няма дзіўнага, бо сягоньня амаль што ня кожны жывы чалавек мае даўгі, каторыя асабліва сялянам, надта трудна сплаціць. Мёрскі войт, тутэйшы панок, Язэп Радзевіч, атрымаўшы выканаўчыя паперы, прыехаў да Шабуцкага спагнаць доўг. Шабуцкі на той час ня меў 72 зл., дык войт прыступіў да апісаньня яго рухомай маемасьці. Апісваў тое, што толькі яму падабалася, ня зьвяртаючы ўвагі на тое, ці апісвана маемасьць была ўласнасьцю Шабуцкага ці не і, наагул, ня ніякія пратэсты. І так апісаў 200 беркаўцаў лёну, належнага брату Шабуцкага, лічачы на 50 гр. за пуд і карову жонкі, як вылучную яе ўласнасьць, цэнячы 100 зл. Па яго загаду карову завялі ў воласьць, а таксама і сена завязылі на 11 вазох. Жонка Шабуцкага хацела выкупіць сваю карову, апісаную за доўг мужа, і дала войту 5 руб. золатам, войт 5 руб. прыняў, а карову не аддаў. Пры ліцытацыі аказалася сена толькі 28 пудоў, (вязылі ў гміну на 11 вазох), за каторае ўзята толькі 33 зл. 60 гр. (1 зл. 20 гр. за пуд), а за карову 180 зл. Калі да гэтай сумы далічым 5 руб., г. зн. менш-больш 23 зл., то акажыцца, што з Шабуцкага спагнана не 72 зл., а 236 зл. 60 гр. Хто хоча ведаць дзе гэтыя грошы, няхай запытае ў войта Радзевіча. Дзе падзелася сена, няма чаго пытаца, кожнаму, жывучаму пры воласьці, вядома, што пісара карова яго зьела. Шабуцкія, чуючыся пакрыўджанымі, расказаўшы ўсё гэта, зьвярнуліся ў адзін з Гуртоў Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры па параду, дзе ім параджана зьвярнуцца ў гэтай справе да пракурора ў Вільні. Так яны і зрабілі. Пракурор загадаў сьледчаму судзьдзі ў Браслаўі правясьці ў гэтай справе сьледства, у мэтах укараньня войта. Калі войт ня будзе ўкараны ўжо за такія „транзакцыі“, то тады ўжо даволі жыць на белым сьвеце. Але ўсё можа быць.

Грамадзяне! Ведайце, што ў даным выпадку войт пераступіў граніцу права, абавязуючага ў нас на землях Беларусі, а імення: Калі апісаў карову і ацаніў 100 зл., а даўжнік мае даўгу толькі 72 зл., дык ня меў права апісваць больш нічога. Калі на ліцытацыі, за прададзеныя прадметы, узята грошы больш чымся трэба на сплату даўгу, то рэшта грошы зварочваецца даўжніку. Акрамя таго, даўжнік на ліцытацыі мае права жадаць, каб войт, каморнік або сэквэстратар прадаваў тыя прадметы, каторыя хоча даўжнік і калі з першых прададзеных прадметаў акажыцца сума, якой хопіць на сплату доўгу, рэшта прадметаў зварочваецца даўжніку, г. зн. уласьнікy іх. І яшчэ, калі ў даўжніка ёсьць некалькі прадметаў у гаспадарцы,

Рэдактар і выдавец А. Герасімчук. Беларуская Друкарня ім. Ф. Скарыны, Вільня—Людвісарская 1.